

Список використаних джерел:

1. В. Денисюк. Методологія оцінки та аналізу динаміки інноваційної активності промислового регіону. //Економіст. — 2006. — №3 — с. 40-43.
2. А.Г. Гранберг. Основы региональной экономики. М., ГУВШЭ, 2004. — с. 55-60.

Annotation. In article is considered mechanism of the influence innovations activities of she region on competitiveness of the country.

Key words: region, innovation activities, system, subsystem.

УДК 37.015.6

Д.С. Москаленко, аспірантка НПУ ім. М.П. Драгоманова, м. Київ

РОЛЬ ОСВІТНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ У СУСПІЛЬНОМУ ПРОГРЕСІ

Розглянуто роль освітнього потенціалу у суспільному прогресі, основним виміром і сутністю якого стає людський розвиток. Зроблено акцент на переоцінці основних цінностей суспільства: від економічної спрямованості до інноваційної, від нагромадження матеріального багатства до нагромадження інформації як основи суспільного прогресу.

Ключові слова: розвиток, роль, освітній потенціал, освіта, система освіти, ресурси, прогрес, інновації, інформаційні технології.

Проблема формування, вдосконалення та реалізації творчих здібностей людини отримує особливу актуальність в сучасних умовах глобалізації, коли вирішується питання майбутніх шляхів розвитку цивілізації. Глобалізація впливає на економіку всіх країн, і цей вплив має багатоаспектний характер. У зв'язку з переходом до нових науково-інформаційних технологій відбувається зміна самої парадигми людського прогресу, основним виміром і сутністю якого стає людський розвиток, що і визначає конкурентноспроможність кожної країни. Тому, сфера освіти сьогодні стає загальнонаціональним пріоритетом більшості країн світу.

В сучасних умовах соціально-економічного розвитку України особливого значення набуває функціонування сучасної системи освіти. Освіта пронизує і впливає на всі сфери суспільного життя. Роль освіти в соціальному та економічному розвитку, значні обсяги людських, матеріальних та фінансових ресурсів спонукають до поглибленого вивчення масштабів освітньої діяльності

та ефективного використання згаданих ресурсів.

Ефект інтенсифікації людських відносин на ґрунті освіти, виявляється насамперед в економічних відносинах. Про вплив освіти на економічну сферу життя говорив іще Платон, констатуючи, що розвиток освіти є необхідною умовою економічного здоров'я суспільства, що освіта робить громадян «розсудливими людьми». Питанням взаємовідносин освіти і економіки приділяв значну увагу Адам Сміт. Він стверджував, що витрати на освіту робітника не тільки сприяють росту продуктивності праці та полегшенню праці, але й відшкодовуються прибутком [1, с. 89].

Давид Рікардо вважав витрати на освіту складовими витрат на відтворення робочої сили і тому заробітна плата робітників обов'язково має залежати від рівня витрат на освіту і навчання, від рівня розвитку здібностей робітників до праці.

Доречно також згадати вислів Альфреда Маршалла, що «найціннішим серед усіх капіталів є капітал, вкладений у людей», зокрема в їх освіту [2]. Вже в середині ХХ ст. інший американський учений Теодор Шульц доводив, що освіта — це не просто споживацька активність, а вкладання капіталу, результатом якого є створення людського капіталу, який можна порівняти з фізичним капіталом [3]. Т. Шульц твердив, що піднесення економіки можливо лише частково пояснити збільшенням фондів праці й фізичного капіталу. Вагомою компонентою цього піднесення є підвищення якості робочої сили, яке може забезпечити лише розвиток освіти.

Цікавим є висловлювання Б. Вейсброта: «бізнесмени теж мають фінансову зацікавленість у навчанні і підготовці своїх найманих робітників. Підвищення освіти поліпшує якість робочої сили і дає підприємцям деякі вигоди» [4; р. 119]. Проаналізувавши його, зрозуміло, що вигоди від освіти отримують не лише ті, хто вчиться, але і суспільство, у вигляді прибутку.

Підсумовуючи огляд наукових дискусій щодо взаємовідносин освіти і економіки, слід зауважити, що освіта — засіб, який підвищує ефективність діяльності, тобто є фактором піднесення економіки. Яскравим прикладом цього є заохочення з боку розвинених країн імміграції висококваліфікованих спеціалістів різного профілю.

Сталий економічний розвиток забезпечується за рахунок сталого економічного зростання. Освіта, яка забезпечує готовність нового покоління до життя і успішної діяльності — один з чинників забезпечення сталого розвитку суспільства. Досягнення в освіті і державні видатки на освіту безпосередньо впливають на економічне зростання у той час як недостатні інвестиції у людський капітал є справжньою причиною відставання бідних країн.

На початку XXI століття процес створення та нагромадження нових знань

привів до переходу до якісно нового стану: знання стали самостійною продуктивною силою. Сучасна «нова економіка» — це виробництво і використання нових знань, перетворення їх на повноцінний фактор виробництва, який відіграє провідну роль у системі факторів. Знання визначальним чином впливають не лише на сферу виробництва, але й на структуру та обсяги споживання. Переважна частина товарів, що споживаються мешканцями найбільш розвинених країн світу складається з видів, потреба в яких та вміння користування якими стали можливими лише завдяки найновітнішим досягненням науки і техніки. За таких умов важливість дослідження ринкової кон'юнктури, індивідуалізації підходів до споживача та продукту піднімається на значно вищій щабель.

Отже, в сучасному світі відбувається переоцінка основних цінностей. Від економічної спрямованості суспільство переходить до інноваційної, від нагромадження матеріального багатства як основи особистого добробуту — до нагромадження інформації як основи суспільного прогресу. Не так володіння матеріальними благами, як володіння інформацією та інтелектуальним потенціалом визначають місце людини в сучасному суспільстві. Інвестиції в людський капітал і формування на цій основі інтелектуального капіталу суспільства перетворюються на пріоритетний загальнонаціональний інтерес.

Інтелектуальний капітал — це знання, які можна перетворити на прибуток та оцінити. Таке широке визначення, на думку російських фахівців, охоплює будь-які технологічні, управлінські та ринкові новинки, які можуть бути інновацією, тобто приносити додатковий прибуток [5, с. 24].

Інтелектуальний капітал має надзвичайно складну сутність та багатовекторність прояву, що визначається механізмом його функціонування. До інтелектуального капіталу належить продукт розумової, інтелектуальної праці, продукт творчих зусиль.

Наприкінці минулого, а особливо на початку нового тисячоліття, активізувався розвиток надзвичайно капіталоемного напряму реалізації людського капіталу — запровадження нових технологій. І не просто запровадження, а осмислення їхньої доцільності, тобто рівня впливу на розвиток індивіда, на поступ суспільства. Основна ідея оцінки цього впливу — показати, як нові технології трансформують традиційні шляхи людського розвитку, розширюють можливості і створюють потенціал, який дає змогу за десятиліття реалізувати те, на що колись витрачалось життя кількох поколінь. Ідеться про те, щоб осмислити економічну ефективність інвестицій у людський капітал, зокрема у прогресивні технології — основу суспільного прогресу і соціально-економічного розвитку на сучасному етапі.

Загальна закономірність розвитку науки дедалі більшою мірою

супроводжується об'єднанням зусиль і концентрацією досліджень на проблемі людини. Визнання людського капіталу як основного стратегічного ресурсу означає перехід до такого виміру життя українського суспільства, в якому людина (індивід) як виробник і споживач знаходяться у центрі соціально-економічної системи. Виведення на передній план проблем соціального прогресу суспільства і самої людини як кінцевої і головної мети розширеного відтворення, може забезпечити сталий соціально-економічний розвиток, який базується на відтворенні творчого, найбільш ефективного і постійно зростаючого ресурсу-людського. Саме цей ресурс є визначальним, бо сприяє формуванню, використанню і розвитку всіх інших.

Сучасне світове суспільство стає дедалі більш глобалізованим, інтернаціональним, готовим до конкурентної боротьби як на ринках капіталів, енергетичних ресурсів, товарів, послуг і зайнятості, так у сфері освіти. Яким буде суспільство майбутнього, як в ньому буде організована і здійснюватись діяльність людини, технічних і соціо-технічних систем, який рівень життя людини буде в ньому досягнутий залежить, в першу чергу, від того, наскільки освіченими будуть його громадяни.

Список використаних джерел:

1. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. — М.: Соцэкгиз, 1962. — 684 с.
2. Докладно про еволюцію думки щодо взаємовідносин освіти і економіки див.. .: Tilak J. Education and its Relation to Economic Growth, Poverty and Income Distribution: Past. — W., 1989.
3. Див.: Schultz T. Investment in Human Capital // American Economic Review. — 1961. — March. — Vol. 51. — Mi.
4. Wiesbrod B. Education and Investment in Human Capital and Economics of Human Capital. New York — London. 1971.
5. Зинов В., Сафарян К. Интеллектуальный капитал как базовая характеристика стоимости бизнеса. // Интеллектуальная собственность — 2001, № 5-6. — с. 23-25.

***Annotation.** It is conceded the part of educational potential in social progress which has a human development as a main definition and essence. The accent is made on the revolution of the main values of society: from the economic direction to innovational, from the accumulation of wealth to accumulation of information as a foundation of social progress.*

***Key words:** a development, a part, a potential of education, a system of education, resources, a progress, innovations, information technologies.*